

Συνέδριο για τον προσκυνηματικό και τον εναλλακτικό τουρισμό στην Αιτωλοακαρνανία

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Αιτωλίας και Ακαρνανίας

Η τουριστική προβολή του νομού Αιτωλοακαρνανίας και η αξιοποίηση των αναπτυξιακών “εργαλείων”, που διαθέτει ήταν το αντικείμενο του Συνεδρίου για τον προσκυνηματικό και εναλλακτικό τουρισμό, που διοργάνωσε η Ένωση Ξενοδόχων Αιτωλοακαρνανίας και στόχος του ήταν να αναδείξει τον φυσικό πλούτο, αλλά και την πνευματική και θρησκευτική κληρονομιά του τόπου μας.

Το Συνέδριο με τίτλο «Κληρονομήματα της ιστορίας, της πίστης και της φύσης» έλαβε χώρα το διήμερο 5 και 6 Ιουλίου 2024 στο Κτήμα Πιθάρι στη Λίμνη

Τριχωνίδα. Από το βήμα του μίλησαν σημαντικές προσωπικότητες από διάφορους χώρους, Υπουργοί, Βουλευτές, ο Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδος και όλοι οι Δήμαρχοι του Νομού.

Στην εναρκτήρια συνεδρία παρέστησαν και απηύθυναν χαιρετισμό ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Δαμασκηνός, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιερόθεος και ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δωδώνης κ. Χρυσόστομος, Πρόεδρος της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Προσκυνηματικών Περιηγήσεων (Θρησκευτικού Τουρισμού) της Εκκλησίας της Ελλάδος. Κατά την πρώτη πρωινή συνεδρία του Σαββάτου, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Δαμασκηνός εισηγήθηκε το θέμα: «Ο

θρησκευτικός τουρισμός στην Ιερά Μητρόπολη Αιτωλίας και Ακαρνανίας» και στη συνέχεια συμμετείχε με παρέμβαση του στον διάλογο που ακολούθησε τις εισηγήσεις.

Στη συνέχεια παρατίθενται ο Χαιρετισμός του Σεβασμιωτάτου κατά την εναρκτήρια συνεδρία και η εισήγησή του στην συνεδρία του Σαββάτου:

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ κ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΥΠΟ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟ: «Κληρονομήματα της Ιστορίας της Πίστης και της φύσης».

Από αυτό το βήμα, αρχικά οφείλω πολλές θερμές ευχαριστίες στους διοργανωτές του παρόντος Συνεδρίου, την Ένωση Ξενοδόχων Αιτωλοακαρνανίας και τον Πρόεδρο αυτής κ. Βασίλειο Τσάρκο, τον Σταθμό ΣΚΑΙ και συγκεκριμένα τον κ. Κωνσταντίνο Τσιακανίκα, την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος και τον Περιφερειάρχη Αυτής κ. Νεκτάριο Φαρμάκη, αλλά και όλους, όσοι μόχθησαν για την πραγματοποίηση του παρόντος Συνεδρίου.

Συγχαρητήρια λοιπόν, στους διοργανωτές του Συνεδρίου με τίτλο «ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΜΑΤΑ της Ιστορίας, της Πίστης και της φύσης -Προσκυνηματικός και Εναλλακτικός Τουρισμός στην Αιτωλοακαρνανία», οι οποίοι είχαν την ξεχωριστή ιδέα της υλοποίησής του εν λόγω Συνεδρίου και προχώρησαν με σχέδιο, βήμα - βήμα από την θεωρία στην πράξη, τους καρπούς της οποίας θα «απολαύσουμε» σήμερα, όλοι οι παρόντες σύνεδροι.

Προφέροντας κάποιος τον όρο «Θρησκευτικός Τουρισμός» μπορεί να εννοεί την συγκεκριμένη μορφή τουρισμού, ειδικού ενδιαφέροντος, που παρακινείται, εν μέρει η αποκλειστικά, από θρησκευτικά κίνητρα και συγκεκριμένα από την επιθυμία του προσώπου να μετακινηθεί (κατά μόνας η ομαδικά) από τον τόπο της μόνιμης κατοικίας του με σκοπό να επισκεφθεί έναν χώρο που θεωρεί «ιερό», όπως π.χ. είναι ένα Ιστορικό Μοναστήρι, έναν Ιερό Ναό, ένα ιερό σπήλαιο, έναν αγιασμένο τόπο όπου θησαυρίζονται ιερά λείψανα, ιερές εικόνες, ιερά άμφια και σκεύη με ξεχωριστή ιστορική, εθνική και θρησκευτική σημασία.

Ο Θρησκευτικός Τουρισμός είναι μία υποκατηγορία του Πολιτιστικού Τουρισμού, εφ' όσον η θρησκευτική πίστη είναι στοιχείο και του πολιτισμού και τα θρησκευτικά μνημεία (οι Ιεροί Ναοί και Ιερές Μονές) είναι και πολιτιστικά μνημεία, οι θρησκευτικές εκδηλώσεις (Εορτές, Πανηγύρεις) είναι και πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Επιπλέον, οι προσκυνητές, τις περισσότερες φορές σε οργανωμένα προσκυνήματα επισκέπτονται αξιοθέατα γενικότερου ενδιαφέροντος με σκοπό να συνδεθούν με την τοπική ιστορία της περιοχής και επιλέγουν να θαυμάσουν μνημεία με πλούσια αρχιτεκτονική, υψηλής ιστορικής και καλλιτεχνικής αξίας.

Αναλογιζόμενοι τα ανωτέρω μπορούμε να πούμε πως ο τόπος μας, η ιστορική Αιτωλοακαρνανία, με πλούσια χλωρίδα και πανίδα, με τρεις ποταμούς και τέσσερεις (φυσικές) λίμνες, υδροβιότοπους που καταφεύγουν για προστασία

σπάνια πτηνά, με περιοχές προστατευμένες από το 1971 με την σύμβαση Ramsar ανήκει στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000 με ογκώδεις οροσειρές, με καρποφόρες πεδιάδες, με καθαρές θάλασσες για πρόσβαση σε όποιον επιθυμεί, είναι πράγματι, μία περιοχή ευλογημένη από τον Θεό που καλύπτει όλες τις επιλογές του απλού περιηγητή.

Στα όσα αναφέρθηκαν, θα ήταν σοβαρή παράλειψη να μην επισημανθεί ο γνωστός θρησκευτικός πλούτος της περιοχής μας, ο οποίος είναι καταγεγραμμένος στα επίσημα εγχειρίδια και σε θρησκευτικούς οδηγούς, αλλά και άλλος τόσος που υφίσταται προς αξιοποίηση, αποκάλυψη και ανάδειξη.

Η επιστήμη της Αρχαιολογίας, με τις σύγχρονες μεθόδους έρευνας και καταγραφής των μνημείων έχει κομίσει ένα σημαντικό επίτευγμα επιστημονικής και αξιολογικής κατατάξεως των θρησκευτικών θησαυρών, κυρίως των ιερών μας Μοναστηριών, τα οποία, στην αργόσυρτη διάρκεια των αιώνων, παρέμειναν στύλοι ζωντανοί, φωτεινοί και ακλόνητοι, διαφυλάσσοντας την πίστη των ορθοδόξων και την ιστορία των Ελλήνων σε καιρούς χαλεπούς.

Όσα αναφέρθηκαν για την συμβολή της Αρχαιολογίας εν συνδιασμό με το ενδιαφέρον και την χρηματοδότηση της Πολιτείας, αρκετοί ιεροί χώροι αναδείχθηκαν από την αφάνεια, συντηρήθηκαν από τις φθορές, επισκευάστηκαν, αποκαταστάθηκαν στο μέτρο του δυνατού, και παραδόθηκαν στην τοπική μας Εκκλησία, ώστε να είναι προσβάσιμοι για τους προσκυνητές με ασφαλή μετακίνηση.

Επ' ευκαιρία, θέλω να ευχαριστήσω την Εφορεία Αρχαιοτήτων Αιτωλοακαρνανίας και Λευκάδος για την πολυετή αρωγή και συναντίληψη στο θέμα της αναδείξεως και προστασίας της θρησκευτικής μας κληρονομιάς, ώστε να παραμείνουν και στις επόμενες γενιές ως δείγματα ιστορικής και θρησκευτικής συνέχειας, μιας περιοχής που διαθέτει τέτοιο πολιτιστικό απόθεμα! Στο πρόσωπο της ερίτιμης κας Ολυμπίας Βικάτου, της Γενικής Διευθύντριας Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και πρώην Διευθύντριας της αναφερθείσας Εφορείας Αρχαιοτήτων, θέλω να εκφράσω ειλικρινείς «ευχαριστίες» για την σύντομη, αλλά ουσιαστική μας συνεργασία.

Επομένως, ο Νομός μας διαθέτει όλες τις προδιαγραφές για την ανάπτυξη του Θρησκευτικού Τουρισμού ώστε να καλύψει τις πνευματικές, θρησκευτικές και πολιτιστικές ανάγκες και αναζητήσεις του προσκυνητή - περιηγητή.

Από την πλευρά μας στην Ιερά Μητρόπολη Αιτωλίας και Ακαρνανίας, με σχετική μας Απόφαση έχει συσταθεί Αρμόδιο Γραφείο Προσκυνηματικών – Θρησκευτικών Περιηγήσεων, με εντεταλμένο Κληρικό, τον π. Ευάγγελο Φεγγούλη, ώστε να καταγράφονται οι ανάγκες κάθε περιοχής και να προβάλλονται οι ιεροί χώροι θρησκευτικής και ιστορικής αξίας μέσω του διαδικτύου και εκτυπώσεως σχετικών φυλλαδίων.

Σήμερα λοιπόν έχουμε ενώπιόν μας μία πρόκληση εξωστρέφειας του Νομού μας με σκοπό την ανάδειξη των πολλών και ποικίλων χώρων θρησκευτικής σημασίας, οι οποίοι είναι κατάσπαρτοι στην περιοχή μας, αλλά ταυτόχρονα και σε πολλούς άγνωστοι, παραμένουν όμως ιδιαίτερης αξίας για όλους τους φίλους της παραδόσεως, τους λάτρεις της Ιστορίας αλλά και τους πιστούς αδελφούς μας.

Εύχομαι εκ μέσης καρδιάς καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου.

Η μορφή του τουρισμού αυτού δεν απευθύνεται μόνο σε ευλαβείς προσκυνητές αλλά και σε κάθε καλοπροαίρετο επισκέπτη που αναζητά την πνευματική ωφέλεια και αναψυχή, την περισυλλογή, την εσωτερική ειρήνη και γαλήνη από τις τελούμενες Ιερές Ακολουθίες και την αυθεντική εμπειρία ενός διαφορετικού τρόπου ζωής. Οι προσκυνητές ιερών τόπων συχνά αναπτύσσουν ισχυρούς ψυχοσυναισθηματικούς δεσμούς με το ιερό μνημείο και το καθιστούν προσωπικό σημείο αναφοράς, γι' αυτό και καλλιεργείται το πνεύμα καταλλαγής, αλληλοσεβασμού και συμφιλίωσης μεταξύ των λαών και με κάθε διαφορετικό άνθρωπο, χωρίς διακρίσεις, αλλά πάντοτε με διακριτικότητα.

Για την χωρίς αποκλεισμούς επίτευξη της Βιώσιμης Ανάπτυξης του Θρησκευτικού Τουρισμού απαιτείται ο κατάλληλος στρατηγικός σχεδιασμός και η αγαστή σχέση και συνεργασία της Εκκλησίας με το αρμόδιο Υπουργείο Τουρισμού, τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, στο πλαίσιο πάντοτε του σεβασμού των διακριτών ρόλων του καθενός. Παράλληλα είναι αναγκαίο να ενισχύονται και να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για τη διατήρηση της φυσικής κληρονομιάς και της βιοποικιλότητας και για την προστασία της οικολογικής ισορροπίας, καθώς σημαντικά θρησκευτικά μνημεία, ιερά προσκυνήματα και Μετόχια Ιερών Μονών συνδυάζονται με εξαιρετικές φυσιολατρικές διαδρομές και τοπία ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους.

Η Αγιοτόκος Μητρόπολή μας, ο τόπος του Αγίου Κοσμά, του διαφωτιστή του Γένους και προδρόμου της Ελληνικής Επανάστασεως, του Νεομάρτυρα Αγίου Ιωάννη του εκ Κονίτσης, του Αγίου Βαρβάρου του Πενταπολίτου, του Αγίου Ανδρέα του Ερμηίτου, του Αγίου Βλασίου του εν Σκλαβαίνοις και πολλών άλλων Αγίων και Μαρτύρων, διαθέτει τις παραπάνω προϋποθέσεις. Εκτός από την πλούσια

Αγιολογική παράδοση, έχει να επιδείξει στους επισκέπτες αξιοθαύμαστους ναούς, ιστορικά μοναστήρια και μνημεία βυζαντινής κληρονομιάς και θρησκευτικές εορτές υψηλής σπουδαιότητας. Επιπλέον, με κεντρικό άξονα την ολοκληρωμένη Ιόνια Οδό, ενισχύεται η προσβασιμότητα στα σημεία θρησκευτικού ενδιαφέροντος.

Ενδεικτικά, αναφέρω μερικά από τα σπουδαιότερα θρησκευτικά Μνημεία και Εορτές:

Ι. Μονή Αγίου Κοσμά στο Θέρμο, Ι. Μονή Μυρτιάς, Αγία Ελεούσα – Κλεισούρας, Ι. Μονή Τιμίου Προδρόμου Αναλήψεως, Ι. Μονή Λιγοβιτσίου, Ι. Μονή Κατερινούς, Ι. Μονή Παντοκράτορος Αγγελόκαστρου, Ι. Μονή Λυκούρεσης, Ι. Μονή Ρέθα, Ι. Μονή Βλοχού, Ι. Μονή Αγίου Γεωργίου Ελληνικών, Ι. Μονή Παναγίας Λεσινιωτίσσης, Ι. Μονή Παναγίας Ρόμβης, Ι. Μονή Αγίου Συμεών Μεσολογγίου, τα Μοναστήρια του Αγίου Δημητρίου στο Δρυμό και την Πάλαιρο, το Μοναστήρι-Εγκλείστρα του Αγίου Νικολάου στη Βαράσοβα – το δικό μας «Άγιο Όρος», το σπήλαιο του Αγίου Ανδρέου του Ερημίτου στο όρος Καλάνα – Βάλτου, Η Παναγία Ελεούσα Μύτικα, το προσκύνημα του Αγίου Βλασίου του εν Σκλαβαίνις στην Πάλαιρο, όπου βρίσκεται ο Τάφος και τα Λείψανα του Αγίου, ο Ι. Ναός Αγίου Δημητρίου Αγρινίου, τόπος μαρτυρίου του Αγίου Ιωάννου του εκ Κονίτσης, κ.α.

Πολλές είναι και οι εορτές και οι λατρευτικές εκδηλώσεις, όπως του Αγίου Σπυρίδωνος Μεσολογγίου, του Αγίου Χριστοφόρου Αγρινίου, του Αγίου Κοσμά Αιτωλού Θέρμου, του Αγίου Αθανασίου Αμφιλοχίας και Κατούνας, του Αγίου Βλασίου Σκλαβαίνων, του Αγίου Βάρβαρου Τρύφου και φυσικά οι Εορτές Εξόδου στο Μεσολόγγι, κάθε Σάββατο του Λαζάρου και Κυριακή των Βαΐων.

Εν γένει η Αιτωλοακαρνανία είναι ένας ευλογημένος τόπος με διάσπαρτα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία, μια περιοχή με πολλά και σπουδαία προσκυνήματα, ένας τόπος Αγίων και Ηρώων.

Αυτόν τον προσκυνηματικό θησαυρό, πρέπει και οφείλουμε να αναδείξουμε, σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και την κεντρική πολιτεία, έτσι ώστε ο τόπος μας να μετατραπεί σε πόλο έλξης επισκέψιμων περιοχών υψηλού τουριστικού ενδιαφέροντος.

Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος απαιτείται ένας γενικότερος στρατηγικός σχεδιασμός, ένα master plan, που θα αφορά όλη την περιοχή, στον οποίο θα συμμετέχουν, η Περιφέρεια, οι Δήμοι και οι Πολιτιστικοί Φορείς, με συγκέντρωση ικανών στοιχείων της υφιστάμενης και της μελλοντικής δραστηριότητας, προκειμένου να εκπονηθεί ένα μεγαλόπνοο σχέδιο που θα στοχεύει στη συλλογή στοιχείων αναφορικά με τα χαρακτηριστικά της δραστηριότητας του προσκυνηματικού και θρησκευτικού τουρισμού στην κάθε Μητρόπολη και στον

κάθε Δήμο, στην κάθε Ενορία.

Ειδικότερα για την ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού στον τόπο μας απαιτούνται συνεργασίες με όλους τους προαναφερθέντες φορείς για να γίνει σε πρώτη φάση η καταγραφή, η αποτύπωση των θρησκευτικών μνημείων και η δημιουργία τουριστικών χαρτών, έντυπα και ηλεκτρονικά.

Η καταγραφή αυτή θα μας δώσει την δυνατότητα να εκπονήσουμε με σοβαρότητα και οργανωτικότητα, έναν μακροπρόθεσμο σχεδιασμό προβολής και ανάδειξης όλων των εκκλησιαστικών και θρησκευτικών μνημείων.

Στοιχεία απαραίτητα που δημιουργούν όλες τις προϋποθέσεις να γίνει η θεόσωστη Μητρόπολή μας κορυφαίος τόπος προορισμού τόσο για προσκυνηματικές περιηγήσεις και θεωρίες όσο και για κάθε άλλη μορφή θεματικού τουρισμού.

Θα πρέπει να καταλάβουμε άπαντες οι εμπλεκόμενοι σε αυτή την προσπάθεια ότι η Αιτωλοακαρνανία έχει ως περιοχή σημαντικά πλεονεκτήματα στον συγκεκριμένο τομέα του τουρισμού. Στόχος μας λοιπόν θα πρέπει να είναι να αναδειχθεί, να προβληθεί, να προωθηθεί η αναγνωρισιμότητα και η δυνατότητα επίσκεψης σε ιερά μνημεία, τόπους και περιοχές θρησκευτικού ενδιαφέροντος, σε προσκυνήματα και κειμήλια σε όλη την αγιοτόκο και ηρωτόκο γη μας.

Δυστυχώς μέχρι τώρα σε ένα γενικό πλαίσιο διαπιστώνεται ότι πολλοί και καθοριστικοί παράγοντες παρεμποδίζουν αυτήν την ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού στον τόπο μας. Απουσιάζουν τόσο οι δράσεις για ολοκληρωμένη προβολή - ανάδειξη του τόπου μας όσο και ο προγραμματισμός διάσωσης και συντήρησης των φυσικών πλεονεκτημάτων και των πολιτισμικών αξιών. Δεν υπάρχει ούτε συντονισμός μεταξύ των φορέων ούτε συστηματική και στοχευμένη τουριστική κουλτούρα. Η οργάνωση για συγκρότηση θρησκευτικού τουριστικού προϊόντος είναι, τολμώ να πω, ανεπαρκής.

Αναμφίβολα, για να σχεδιαστεί επιτυχώς το θρησκευτικό τουριστικό προϊόν της Αιτωλοακαρνανίας θα πρέπει να ακολουθηθούν ορισμένα βήματα απαραίτητα για την πραγματοποίηση αυτής της διαδικασίας, όπως, η δημιουργία της θρησκευτικής τουριστικής εικόνας της περιοχής, ο καθορισμός των ομάδων - στόχων, ο προσδιορισμός των προς αξιοποίηση θρησκευτικών - πολιτιστικών πόρων και η εύρεση τρόπων προώθησης - προβολής του προϊόντος. Φυσικά, ο σίγουρος τρόπος προβολής και διαφήμισης θα είναι οι τουρίστες - προσκυνητές, που θα έλθουν και θα πρέπει να μείνουν ικανοποιημένοι. Για όλα αυτά κρίνονται απαραίτητα και αναγκαία η σχεδίαση, η οργάνωση και η παρουσίαση σύγχρονων προτάσεων για την ανάπλαση της εικόνας ενός σημαντικού και ώριμου τουριστικού προορισμού, της Αιτωλοακαρνανίας, πάντα βέβαια με την συμβολή

συγκεκριμένων δράσεων και ενεργειών εκ μέρους όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Η αναγκαιότητα εφαρμογής ενός ρεαλιστικού και ολοκληρωμένου σχεδίου για την αξιοποίησή της, βασισμένη στο τρίπτυχο:

*Εξασφάλιση της βιωσιμότητας

*Διαφύλαξη του θρησκευτικού χαρακτήρα και,

*Βελτίωση των οφελών για την τοπική οικονομία και κοινωνία, πρέπει να μας ενεργοποιήσει όλους.

Προς αυτή τη κατεύθυνση θα συμβάλει ουσιαστικά η δημιουργία ενός Οργανισμού Διαχείρισης και Μάρκετινγκ του προορισμού «Αιτωλοακαρνανία», στον οποίο θα συμμετέχουν όλοι οι δημόσιοι και ιδιωτικοί παραγωγικοί φορείς και οργανισμοί του Νομού μας, με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της περιοχής. Οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) θα παίξουν καθοριστικό ρόλο συμβάλλοντας στη συγκέντρωση, αξιοποίηση και διάδοση των πληροφοριών.

Με μέριμνα του Οργανισμού Διαχείρισης και Μάρκετινγκ του Προορισμού θα δημιουργηθεί μια τουριστική διαδικτυακή πύλη για την προβολή των θρησκευτικών μνημείων και των εκδηλώσεων, συνοδευόμενη από ελκυστική αφήγηση για τη θρησκευτική ιστορία του τόπου και των μνημείων, με στόχο την ένταξη ομάδων που συνδέονται με τη θρησκεία, σε μια εικονική «κοινότητα προσκυνητών».

Οι επισκέπτες της θεματικής ενότητας θα έχουν τη δυνατότητα, μέσω των blogs και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, να καταγράφουν τις εμπειρίες τους και τις απόψεις τους, για τα θρησκευτικά μνημεία, τις εορτές και τις εκδηλώσεις.

Ενίσχυση της προβολής των θρησκευτικών μνημείων με τη χρήση εφαρμογών κινητής τεχνολογίας, όπως τα πολυμέσα και οι τεχνικές εικονικής – επαυξημένης πραγματικότητας, εφαρμογές ιδιαίτερα ελκυστικές στις νεότερες γενιές.

Οι εφαρμογές κινητής τεχνολογίας θα αξιοποιηθούν στις θρησκευτικές διαδρομές που θα δημιουργηθούν, με βάση την γεωγραφική διασπορά των μνημείων, όπως τα Μοναστήρια πέριξ της Τριχωνίδας, τα πολλά και ενδιαφέροντα θρησκευτικά σπήλαια, τα προσκυνήματα – τόποι μαρτυρίου και ταφής των Αγίων μας, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν πόλους έλξης προσκυνητών.

Είναι απαραίτητο να υλοποιηθούν πολλά με απώτερο σκοπό την ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού στον τόπο μας, όπως, η συνεργασία των φορέων, η δημιουργία τουριστικής υποδομής, η βελτίωση της προσβασιμότητας, η στοχευμένη διαφήμιση, η διατήρηση της ταυτότητας και αυθεντικότητας του προορισμού, η βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων προϊόντων και των υπηρεσιών και η έμφαση στο αίσθημα ασφάλειας και τη φιλοξενία που προσφέρει η μικρή μας αυτή πατρίδα.

Επίσης, η δημιουργία ελκυστικών οικονομικών πακέτων ταξιδιών θρησκευτικού περιεχομένου, η επιδίωξη συνεργασιών με εξειδικευμένα πρακτορεία θρησκευτικού τουρισμού τόσο στο εσωτερικό, όσο και στο εξωτερικό και ο συνδυασμός των πολιτιστικών, θρησκευτικών και ιστορικών χαρακτηριστικών της ευλογημένης επαρχίας μας με την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα δύνανται να συμβάλουν καθοριστικά στην τουριστική ανάπτυξη του τόπου.

Η Αιτωλοακαρνανία είναι ένας τουριστικός προορισμός με ποιοτικά χαρακτηριστικά, με αξιόλογους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους που, αν αξιοποιηθούν, μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στην τουριστική ανάπτυξή του και κατ' επέκταση στην στήριξη της τοπικής οικονομίας. Ο ευλογημένος αυτός τόπος έχει τις δυνατότητες να αυξήσει την ζήτηση του τουριστικού προϊόντος του, αναπτύσσοντας οργανωμένα το θρησκευτικό τουρισμό καθώς όπως προείπαμε έχει ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Εν κατακλείδι επιβάλλεται, θα λέγαμε, η περιοχή μας, ως θρησκευτικός τουριστικός προορισμός να προβάλει μια «δυναμική» και «ισχυρή» ταυτότητα, αφού εμπλουτίσει και διαφοροποιήσει το τουριστικό προϊόν της. Ο θρησκευτικός τουρισμός, λόγω των πολλών μνημείων, εκκλησιών και μοναστηριών που διαθέτει ο τόπος μας, μπορεί να αναπτυχθεί με ταχύτατους ρυθμούς, αφού καθοριστεί ένα σχέδιο πολιτικής και στρατηγικής για την τοπική τουριστική ανάπτυξη. Είναι γνωστό πια ότι σε περιόδους κρίσης και βαθιάς ύφεσης, ο θρησκευτικός τουρισμός ανοίγει νέους δρόμους και αποτελεί μία από τις ταχύτατα αναπτυσσόμενες μορφές τουρισμού που μπορεί να τονώσει την οικονομία και να προσελκύσει ακόμη περισσότερους τουρίστες.

Συμπερασματικά, επειδή η ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού συνιστά μια εξαιρετική ευκαιρία με πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, διότι δρα άμεσα στην οικονομία, δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως κάτι δεδομένο και επαρκές, αλλά

θα πρέπει να ενεργοποιεί πολιτικές για την αύξηση και τη διάχυση των ωφελειών.

Ταυτόχρονα θα πρέπει να κάνουμε μεγάλες προσπάθειες να μετατρέψουμε ακόμη περισσότερο τους πολιτισμικούς μας τόπους σε σύγχρονους χώρους επίσκεψης, εκπαίδευσης και ψυχαγωγικής εμπειρίας.

Στην Αιτωλοακαρνανία έχουμε όλα τα πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού και των προσκυνηματικών περιηγήσεων σε ένα τόσο ευλογημένο τόπο που διαθέτει ένα εξαιρετικό κλίμα, μοναδικό φυσικό περιβάλλον και ανεκτίμητο πολιτιστικό απόθεμα, με τα πολύ σπουδαία βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία και τα διάσπαρτα προσκυνήματα που υπάρχουν.

Όλα αυτά θεωρώ πως είναι σημαντικά στοιχεία να αναδείξουν την περιοχή μας ως κορυφαίο δημοφιλή τουριστικό προορισμό, συμβάλλοντας έτσι καθοριστικά και στην στήριξη της τοπικής οικονομίας.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου η Μητρόπολη μας, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στην ανάπτυξη του προσκυνηματικού τουρισμού έχει συστήσει ειδικό Τομέα με εντεταλμένο, έμπειρο κληρικό για αυτά τα θέματα, τον π. Ευάγγελο Φεγγούλη, Τακτικό Μέλος της Συνοδικής Επιτροπής Προσκυνηματικών Περιηγήσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος και στενός συνεργάτης του Προέδρου αυτής Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δωδώνης κ. Χρυσοστόμου, έχει σχεδιάσει και εκπονήσει τον πρώτο προσκυνηματικό χάρτη και τρία καλαίσθητα εντύπα με μονοήμερες και διήμερες προσκυνηματικές επισκέψεις στους σημαντικότερους θρησκευτικούς προορισμούς της περιοχής μας και προγραμματίζει την καταγραφή και προβολή όλων των θρησκευτικών μνημείων και των εκδηλώσεων, συνοδευόμενη από ελκυστική αφήγηση για τη θρησκευτική ιστορία του τόπου και των μνημείων.

Ήδη λειτουργεί στην ιστοσελίδα της Μητροπόλεώς μας μπάνερ που αναφέρεται στις προσκυνηματικές περιηγήσεις, το οποίο θα εμπλουτιστεί με νέες πληροφορίες και σημαντικό οπτιακουστικό υλικό.

Όλα τα προαναφερθέντα αποτελούν προτάσεις και σκέψεις που προέρχονται από την εμπειρία της μέχρι τώρα ενασχόλησής μας με τον προσκυνηματικό τουρισμό, αλλά και της μέχρι σήμερα εκτιμήσεως και αξιολογήσεως της τοπικής πραγματικότητας. Η συνεχής επικοινωνία και η εν αγάπη και ειλικρινεία συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους τοπικούς φορείς θα αποδώσει πολλούς καρπούς και θα καταστήσει τον τόπο μας σημαντικό τουριστικό προορισμό που θα συμβάλει στην ανάπτυξη και την στήριξη των τοπικών κοινωνιών. Προς αυτήν την κατεύθυνση είμαστε πρόθυμοι να εργαστούμε και ως τοπική Εκκλησία να στηρίξουμε κάθε προσπάθεια που θα συμβάλλει στην ανάπτυξη της Αιτωλοακαρνανίας και στην προβολή των Μνημείων μας, των Ιερών Μονών μας, των τοπικών μας Αγίων και της πλούσιας παράδοσης που διαθέτει ο τόπος μας και μας κληροδότησαν οι πρόγονοί μας.